

□ □ GROEI □ □

DOOR G. VAN DER ZWAAG.

MAG ik mee vader?

„Jawel jongen”.

Een glimlach om den mond der moeder. Ze stapten de kamer uit. Voor den drempel der buitendeur stak Volkertje haastig zijn rappe voetjes in kleine klompjes. De vader deed 't onverstoord kalm met een enkele breede beweging, richtte dan naar 't schuurtje zijn groote, forsche schreden. Volkertje draafde naast zijn hooge gestalte. Van een richel ter zij van de deur greep de vader een gerstemmertje, strooide met weidsch gebaar de gave korrels op een onbegroeide plek van 't erf. Hagelwitte hennen met roode wapprende kammen, pikten gretig het graan weg.

„Je moet altijd goed zorgen voor je vee. Liever geen vee, dan 't gebrek laten lijden. Onthoud dit voor later”.

„Ja”, aarzelde Volkertje. Een wijle stonden ze stil in sprakeloos staren. Dan zette de vader het emmertje weer op zijn plaats, greep een spade uit het rek langs den wand. In een lossen aardhoop bij 't erf waren jonge vruchtboomen ingekuuld. Hij vatte er een bij den stam, trok hem er uit. Ze gingen planten samen. De vader liep voorop over het tuinpad. Ter zij ontelbare stammen en struiken, strevend omhoog uit donkeren bodem. Ze deden Volkertje denken aan ondoordringbare bosschen uit vroegere dagen, waarvan de meester vertelde.

Hij wenschte toen geboren te zijn, om gewapend met pijl en boog, jagen te kunnen van morgen tot avond. Maar plotseling werd hij gewekt uit zijn droomen. Kille dauwdruppels stortten bij menigte neer op zijn lijf. De vader had zijn hoofd gestooten tegen overhangende takken. De jongen lachte, maar ingehouden, want de vader vloekte, verstoord. 't Gaf den jongen een schok, gelijk het eerste knallen der zweep een jong veulen.

Ze kwamen op de plek, waar de jonge boom geplant moest worden. Op zij lag de dorre romp van den ouden boom, in den winter geveld. Volkertje ging zitten op 't worteleind, zag naar den vader, die groef een gat in den grond. De uitgespitte aarde vormde weldra een wal om de open kuil.

„Zoo zal 't wel genoeg zijn” oordeelde hij na een poos. Hij zette den jongen boom er in, voegde en schikte, tot wortels en vezels vlak zich spreidden over den grond.

„Hou even vast” gebod hij. De opgegraven aarde wierp hij weer op de wortels, stampte den grond vast tegen den stam. Met welbehagen beschouwde de vader den jongen boom.

„Dit is je vóórland Volkert” begon hij toen. „Planten, snoeien . . . wat heb ik al geplant in die jaren. Allemaal voor later, voor jullie.

„Ja . . . ja,” schuchterde Volkertje. Hij zou toch studeeren. Of wou vader hem toch maar liever bij zich houden? Wilde moeder 't alleen maar? Aandachtig zag hij nog eens zijn vader in de oogen.

't Was zeker plagerij. Vader glimlachte zoo. Geroep weerklonk van 't erf.

„Dag vader,” zei de jongen.

„Leer maar goed jongen”. Vader wilde dus wel, dat hij leeren zou. Blij klepten zijn klompjes op 't tuinpad.

„Kom eens hier Volkert, wat zakken je kousen toch weer”. Hij liep naar zijn moeder toe. Ze trok zijn kousen wat op, schikte zijn blousje recht, zijn broek. Toen met beide handen zijn hoofd omhelzend, zoende ze hem.

„Goed leeren, hoor Volkert”.

„Ja moeder”

Ze ging de kamer in. Zou 't er dan toch van komen? Zou hij deze herfst naar de kweekschool gaan? 't Was wel mooi; hij kón leeren. De meester zei 't. En toch. Een welkome hulp zou hij zijn in 't bedrijf. Hoe dikwijls had haar man niet gezegd: „Als Volkert eerst maar 's van school is vrouw, dan krijg ik wat hulp. Hij werd ook ouder. Maar 't was ook nog zoover niet. Ze poetste en wreef haar eenvoudige meubelen, haar hoofd vol gepeinzen.

Volkertje ging dien herfst naar de kweekschool. De pastoor had 't aangeraden, de meester. En voor hunne bewijzen bezweek alle zwaarigheid. 't Was toch ook wel een eer, als de jongen iets worden zou in de wereld, iets anders dan de overige jongens van het dorp. 't Bedrijf zou zich wel helpen. Jan werd ook al een heele jongen.

En de smart der moeder om 't heengaan van haar jongen, voor 't eerst, naar zij zeide, de wereld in, was spoedig gestild en gestut. Ze kon immers schrijven zooveel ze maar wilde; hij kwam driemaal thuis in het jaar met vacantie. En hij wilde toch zelf? Of was 't enkel haar wensch en begeeren? Ze wilde hierover maar liever niet denken; 't werd in haar hoofd een kluwen, telkens verwarder.

De vader zei niet veel woorden er over. „Alles heeft zijn mee en zijn tegen,” beweerde hij.

Volkertje zelf voelde zich overgeplant in een vreemden bodem. Wat had hem eigenlijk hierheen gedreven? Waarom was hij niet liever gebleven op 't eigen dorp, bij verwanten en vrienden?

Soms, als hij lag te bed in zijn kamertje, kon hij hevig verlangen naar huis, kon hij zich zoo maar angstig maken, doodelijk angstig, dat zijn moeder gestorven was. Dan bad hij, deed hij beloften, als zijn moeder nog leven zou. Den volgenden morgen lachte hij weer om die dwazigheid. Vreemd

Hij verlangde steeds naar vacantie. Hij telde de dagen, trok met bijzonder behagen des avonds het blaadje van zijn kalender. Of, hoorde hij een trein wegrommelen in de verte, stelde hij voor zijn geest den dag van vacantie, als hij heerlijk weer gaan zou naar huis. Maar was hij thuis een paar dagen, dan verlangde hij weer naar zijn vrienden, zijn boeken, zijn dagelijksche doen.

Eens in de vacantie stond hij in de kamer verbaasd te kijken naar de zoldering.

„Waar kijk je zoo naar Volkert”, vroeg zijn moeder.

„Wat is alles hier toch laag, ik begrijp er niets van”.

„’t Zal van de hooge zalen van de kweekschool komen jongen,” lachte ze.

„Ja, ja. Alles is ten minste nog hetzelfde als vroeger. Aandachtig mat hij met zijn oogen de hoogte en diepte der kamer nog eens op....

Ging hij door ’t dorp, zagen de jongens hem aan met schuwe blikken. ’t Benauwde hem. Langzaam zonk alles weg, wat hem lief was als jongen. Dan weer voelde hij zich rijzen, ver boven zijn vroegere vrienden, vergenoegd. Wat kende hij al niet, wat zou hij nog veel gaan leeren. Wat wist hij toch nog weinig, toen hij de school van meester Jansen had verlaten.

Na jaren werd hij onderwijzer. Gewekt was de liefde voor bredere ontwikkeling, voor verruiming van denken en oordeel.

Boeken werden zijn vrienden, die hem hieven gestadig boven ’t vlakke, gewone bestaan. ’t Werd een hartstocht voor hem, te bezien hoe anderen dachten en schreven. Tot heden was zijn geloof het licht, dat verlichtte het pad voor zijn voeten. Nu leek het hem niet meer dan een enkele sprank, die met andere vormde het volle stralende licht. Vreemd zag hij om zich heen, of een mooie vogel hem onverhoeds ontvlogen was. Maar andere, even schoone, zweefden om hem, dichtbij, zóó dat hij ze vatten kon zonder veel moeite.

Op vaste tijden bezocht hij zijn ouderlijk huis. Hij kon er behoefte aan hebben, om zijn ouders weer te zien, met hen te praten over alledaagsche dingen. Reeds de reis er heen bood hem een bijzonder genoegen. Was ’t laatste stadsstation bereikt, doemden voor hem, zittend voor een coupé-raampje, dierbare dingen al duidelijker op.... de toren der dorpskerk, de huizen met kegelvormige rieten daken. Bij zich zelf noemde hij de namen der her en der wonende dorpelingen. Intusschen doorkliefde de trein de weldadige stilte, die uitgespreid lag over eindlooze velden. Tot hij rolde over den dorpsweg, stopte voor ’t afgelegen stationnetje. Dan kreeg hij weer eigen grond onder de voeten, zag hij weldra van jongs-af bekende mannen en vrouwen op erven rond eigene woning.

De wandeling langs den dorpsweg gaf een kalmeerend geluk. Maar

bovenal het zien van het ouderlijk huis, met zijn zelfde dak, zijn zelfde ramen en erf rondom, wekte wondre ontroering. Geen huis trad hij binnen met zooveel blijde tevredenheid. Van buiten zoowel als van binnen was alles hetzelfde gebleven. Slechts hij was anders geworden. Dezelfde schilderijen aan de wanden, hemelsche verschijningen toonend, met aureolen om 't hoofd. Maar aureolen verbleekten voor twijflende oogen. Dezelfde beelden blikten hem aan, maar hij wendde zijn aangezicht liever maar af. Alleen het gelaat zijner moeder, schoon gerimpeld van zorgen, was liever geworden en schooner. Ze kende zijn meening over het leven. Hoe verre week deze af van de hare, waarin ook hij was opgevoed, waarin ze gewenscht had, dat hij sterven zou. 't Kon snijden haar door het harte, als ze dit overwoog. Toch leek het haar liefde nog meer te ontvlammen, trachtte ze meeningsklove door moederliefde te overbruggen. Het trof hem altoos in het diepst van zijn wezen. Als hij in eenzame wandel terugkeerde naar het station, kon hij zijn tranen soms niet bedwingen.

Op zekeren dag, toen ze samen zaten bij tafel, zei ze: „Ik vond je vroeger zoo'n aardige jongen. Nu zoo....

„Och moeder, ik kán niet anders, 't móet zoo.

„Zal ik dan sterven moeten met de gedachte, dat jij....” In snikken barstte ze uit.

„'t Zal best in orde komen, ik doe mijn plichten zoo goed ik kan”.

„Ja maar”. De vader kwam binnen, derhalve spraken ze niet meer er over. Hij was opgetogen over zijn boomen, die droegen veel vrucht. Hij noodde Volkert mee te gaan, om te zien en te keuren. Deze was aanstonds bereid. Schouder aan schouder stonden ze stil voor menigen boom. De vader sprak over de soort van de vruchten, hun waarde en nog veel meer. Gewillig luisterde Volkert toe. Plotseling hielden ze stil voor een boom, die bizonder zijn aandacht trok. Blozende vruchten, half verscholen in glanzig groen, hingen bij trossen aan buigende twijgen. Forsch van stam, breed van takken, die torsen konden, overheerschte hij gansch den omtrek. Volkert herkende den boom aan zijn eigenaardigen bladvorm. 't Was die, waar de jongen had bij gestaan, toen de vader hem plantte voor jaren

Het boompje was een boom geworden, de jongen een man....

